

מאת אורי אבנרי

איך הביטו ייצורים חיים מכוכב אחר במה שמתרחש סביב כדור-הארץ בשנת תשל"א. היו מרכיבים מתחת, את תשומת ליבם למאורעות בחלל החיצון. ואכן, היתה שם תנועה מתמדת. בני-אדם אמריקניים נחתו שוב על הירח, ערכו על פניו הפעם טיול נרחב, החזירו הביתה אבנים, שכל אחת מהן עלתה הון של מיליונים רבים. אנשים סובייטיים הכינו מיבנה קבוע, "בסיס חלל" שיחובב סביב כדור-הארץ. לוויתנים רבים הקיפו את מולדת האנושות, חלקם לצורכי שלום, חלקם לצורכי ריגול, אחרים מהם כקני-שיגור אפסריים לכלייה-שמה.

אולם המאורעות החשובים באמת של תשל"א לא התרחשו בחלל. הם התרחשו על פני כדור-הארץ עצמו. כאן הוכיחו כמה מאורי רעות דרמטיים שהגוף המדיני משתנה.

דימוי האילים

מאורעות פוליטיים גדולים, המשנים את הגוף, דומים לרעידות-אדמה. האדם הפשוט רואה ברעידה כזאת מאורע המתרחש על פני השטח. הוא מבחין בשינויים המתחוללים בפני הקרקע: בקע שנתהווה לפתע, צוק שהתרומם מן המישור, ובמיקרים חמורים — מראות של הרס וקטל המוני.

אולם למעשה אין אלה אלא תוצאות שלוליות של המאורע עצמו, המתרחש עמוק במעבה הכדור. שם נעים גושי-חומר אדירים, שקשה לאדם אף להעלותם על דעתו. השינוי שעל פני השטח הוא תוצאה קטנה של התנועה החבויה, עמוק מתחת לרגלי, של כוחות כבירים, שאינם נחים אף לרגע.

גם הכוחות הפוליטיים אינם נחים. מידי יארדים של התפתחויות קטנות — כוללות, פוליטיות, נמשיות, צבאיות — מצטרפות להן פתחות גדולה. וזו יוצרת, לפתע, התפתחות מרהימה.

סודית של יועץ הנשיא האמריקאי וראש-הממשלה הסיני. פגישת ראשי המדינות תיערך בשנה הבאה. אחר מאורע הדור — הדולאר האמריקאי קאי — גילדה לפתע שיש לו כרעי תרנגולות. במשבר הכספי שזיעוע את העולם, נסתבר שיש שני ענקים חדשים בעולם, המתחלים עם ארצות-הברית — יפאן מצד אחד, אירופה מצד שני. אירופה התכוננה לקלוט את בריטניה — ולהסוך יחד עימה למעצמה כלכלית ומדינית מתודשת. ענק מורכב זה יום השנה, באמצעות גרמניה, מאורע היסטורי: חתימת ההסכם על ברלין.

לא היה זה רק שלום גרמני-סובייטי, מעין סיום למלחמת-העולם השנייה. מעבר לזה, היה זה שלום סובייטי-אירופי וסובייטי-אמריקאי, שפינה את הדרך למערכים בינלאומיים חדשים.

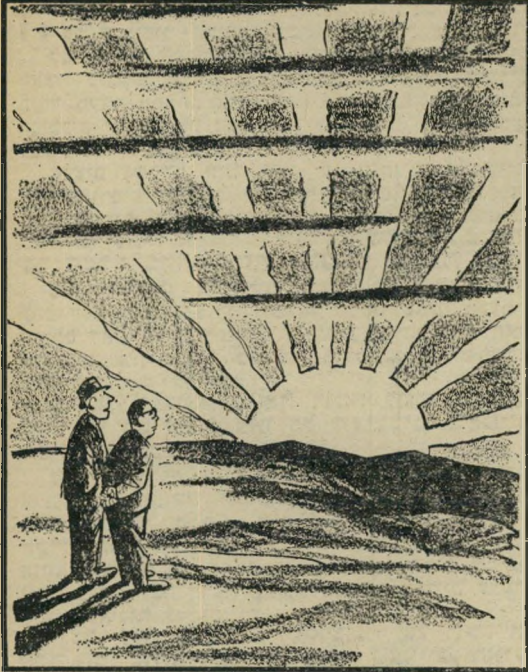
חגישה ענקים

כל השינויים האלה מצטרפים לתמונה חדשה של העולם. הורמים תת-קרקעיים, שפעלו בהיבא במשך שנים רבות, יצרו בתשל"א את ראשיתו של גוף חדש על פני השטח.

במשך דור שנים, מאז נדמו תותחי מלחמת-העולם השנייה, שלטה בעולם מערכת של שתי מעצמות-על — ארצות-הברית וברית-המועצות. הן ריכזו בידיהן את הנשק הגרעיני ואת הכוח הכלכלי. הן חילקו את העולם ל"אזורי השפעה", ניתנו ביניהן "מלחמה קרה", התקוממו בגבולות שביניהן — במרכז אירופה, במזרח התיכון, בדרום אסיה, בקובה.

אולם מצב זה — כמו כל מצב אנושי — הוא בן חלוף. אט-אט, בדור האחרון, קמה אירופה מחדש על רגליה. תחילה מבחינה כלכלית, לאחר מכן מבחינה מדינית. האיש שניבא תהליך זה, שקידם אותו ואף הפריע לו, שארל דה-גול, הלך בתשל"א לעולמו — אולם נבואתו הלכה והתגשמה.

מעצמה אחרת — סין — היתה עסוקה במשך שנים רבות בתוך עצמה. היא הפנתה את גבה אל העולם, שבווד איתה. השנה חזרה לזירה העולמית, ולפתע נסתבר לכל שהנה ענק, שאי-אפשר עוד להתעלם ממנו. שקטה ביותר, כמעט עטופת-מסתורין, היתה תקומתו של הענק החמישי — יפאן, ממלכת-האיים ויתרה,

השמש היפאנית עולה שוב

אירופה, ברית-המועצות, סין ויפאן. במקום קיי טוב העולם בשני מחנות — נפתח מישחק חדש של חמישה גושים, היכולים להתחבר ולהתייחדות ביניהם במערכים שונים ומשונים.

הצפון נגד הדרום

כמה מן האפשרויות האלה כבר הסתמנו בתשל"א. והם פתחו אשנב אל תוך נסתרי העתיד. במשבר הכספי הגדול, עמדו יפאן ואירופה ביחד מול — ונגד — ארצות-הברית. שני המנוצחים הגדולים

רעידת האדמה השקטה

של מלחמת-העולם השנייה, יפאן וגרמניה, התגרו במצב-חת העיקרית — ארצות-הברית. בשיחה עם עתונאי אמריקאי, התייחס ראש ממשלת סין, צ'ן איליי, אל ארצות-הברית כאל בעיית של אתמול והיום, תוך זילזול עדין. את עיקר דבריו, חששותיו ופחדיו הקדיש לבעיה של מחר — יפאן. הוא חזה יום קרוב, בו ישמש הכוח הכריזמטי של ארץ השמש העולה כסמל להקמת כוח מדיני וצבאי, שיעלה בהרבה על העוצמה היסאית-נית, אשר נחלה נצחונות כה מופלאים במלחמת-העולם השנייה.

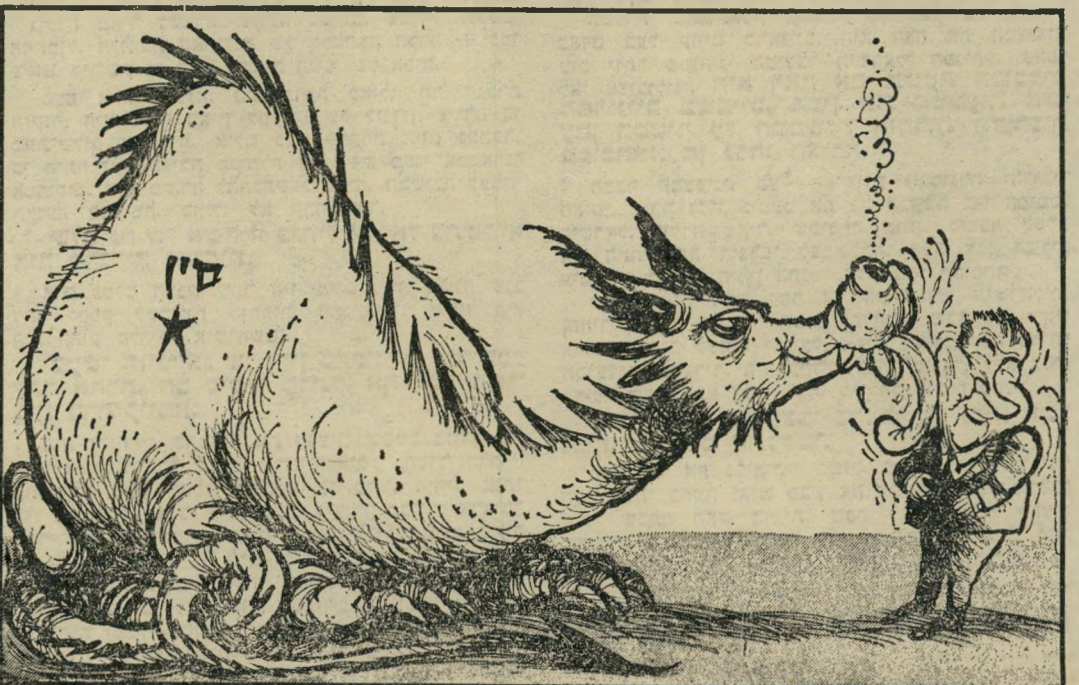
ברית-המועצות צימצמה את התחייבותיה ברחבי העולם, נמנעה מהרפתקות חדשות. ארצות-הברית התכוננה ברצינות לנטוש את אסיה הדרומית, להצטמק עד לאפס באירופה. במקום הניגוד ההיסטורי מיוזם-מערכ עולמי לבוא בדרות הכאים, הניגוד צפון-דרום. אולם ההיסטוריה בשנים הבאות תתנהל כחלק הצפוני-ני — במישחק-הכוח בין חמשת הענקים.

העובדה המכרעת: הפסקת-האש

אחד האזורים בהם יתבטאו שינויי הכוח בצורה בולטת ביותר הוא המרחב בו שוכנת ישראל. השינויים העולמיים הובילו לקראת הרגעה יחסית בין המעצמות, לרצון משותף למנוע מלחמות חדשות, ולחסל את הקיימות. כמעט כל מהלכי ושינוי-סגנון-מוסדי קבה ושינוי-סגנון-פקודי היו מכוונים ליעד זה. במיזורה התיכון מצאו תהליכים אלה ביטוי בולט בהמשכתה של הפסקת-האש. מנהיגי ישראל לא השכילו, וגם לא רצו, לנצל את האווירה החדשה בעולם כדי להשיג שלום כולל. אולם אם ממשלת ישראל לא ניצלה את המצב הבינלאומי באופן פעיל ליצירת מצב חדש של שלום, היא ניצלה אותו באופן סביל לקיום הפסקת-האש. הפסקת האש היתה העובדה המכרעת כחיי ישראל של תשל"א. היא הפיטה את מרכז-הכוח בד ממאורעות מדיניים וצבאיים, למאורעות הפנימיים. מאורעות אלה נתנו לתשל"א את אישי-השנה שלה.

למראית עין על כל יומרה מדינית וצבאית. היא התרכזה ביצירת בסיס חמרי עצום. בשנת תשל"א הופיע ספר מדעי, שניבא כי בסוף המאה תהיה יפאן המעצמה העיקרית בעולם. משבר הדולאר, שבגללו שמעו מיליונים בעולם לראשונה על קיום מטבע בשם יין, היה רק אות לבאות. במקום תמונת שתי המעצמות, נוצרה תמונה חדשה של חמישה ענקים: ארצות-הברית,

היו כמה התפתחויות מדהימות כאלה במרוצת תשל"א. לא פרצה מלחמה גדולה חדשה, למרות שמלחמת-אחים מוגבלת בבנגאל המיורחית גרמה לבריחת מיליוני פליטים ולסבלות שלא-ישוערו. המאורעות העיקריים של השנה היו בעלי אופי אחר. המלחמה הגדולה בין ארצות-הברית וסין, שנמשכה דור שלם, התקרבה לפתע לסיומה. בפגישה דרמטית

הדרקון האדום מלקק את פני ניכסון